

Beschrijving doelgroep SBO verbrede toelating

24 maart 2022

Preambule

Het samenwerkingsverband Primair Onderwijs Langstraat Heusden Altena (SWV PO LHA) kent sinds de invoering van de wet Passend Onderwijs, en ook al daarvoor, verbrede toelating van leerlingen op de SBO scholen in het gebied. Dit heeft te maken met het gegeven dat er geen speciaal onderwijs scholen (SO) in het gebied zijn en met de doelstelling van het SWV om leerlingen zo thuisnabij mogelijk onderwijs te bieden.

Met verbrede toelating wordt bedoeld: het toelaten van leerlingen die onderwijs- en ondersteuningsbehoeften hebben die verder gaan dan wat een 'reguliere SBO school' zou bieden.

In 2021 heeft het SWV besloten om het beleid inzake SBO verbrede toelating te intensiveren. De aanleiding daarvoor was dat er in een aantal jaren tot en met 2021 een groei te zien was van het aantal leerlingen die naar het SO werden verwezen, soms zonder daarbij de verbrede toelating naar het SBO als stap te hebben overwogen. Om deze trend te keren is een traject van bewustwording, verbetering en profilering ingezet.

Onderstaand treft u de beschrijving aan van de doelgroep SBO verbrede toelating. Deze beschrijving is tot stand gekomen door inbreng van het SWV en van (de besturen van) de twee SBO scholen in het gebied.

De beschrijving geldt als uitgangspunt voor de toelatingsadviescommissie (TAC) van het SWV bij het besluit of een leerling in het geval van de aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) in aanmerking komt voor plaatsing op een van de SBO-scholen met verbrede toelating.

Aanvragen voor een TLV worden gedaan zonder aanduiding SBO of SO. Over de indicatie van de schoolsoort beslist bij een aanvraag de TAC.

Waar de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van een leerling vallen binnen de beschrijving van de doelgroep SBO verbrede toelating, zal de TAC ook zodanig besluiten. Er wordt dan geen TLV voor het SO afgegeven.

Korte typering doelgroep SBO

Elke leerling die het SBO bezoekt, heeft een TLV (toelaatbaarheidsverklaring) voor de schoolsoort van een samenwerkingsverband nodig. Die (tijdelijke) verklaring wordt door het SWV gegeven als het oordeel van de TAC is dat het kind geen regulier basisonderwijs (meer) kan volgen op dat moment. Het regulier onderwijs kan op dat moment niet het onderwijs en de ondersteuning bieden die passen bij de ontwikkelings- en ondersteuningsbehoeften die dit kind actueel heeft.

SBO-leerlingen hebben over het algemeen moeite met leren en hebben voor meerdere vakken een eigen leerlijn óf deze leerlingen hebben moeite met de vereiste zelfstandigheid waardoor ze langdurig intensiever geholpen moeten worden om te 'leren leren' óf worstelen met zichzelf en anderen (leeftijdsgenoten en/of volwassenen) op gebied van gedrag waardoor ze onvoldoende aan leren toekomen. Het kan ook zijn dat er sprake is van problemen met de informatieverwerking, zoals bij leerlingen met autisme. In veel gevallen spelen er meerdere van de genoemde factoren.

Korte typering leerlingen verbrede toelating

Het samenwerkingsverband en de SBO scholen in de regio werken met verbrede toelating. Dit betekent dat deze scholen leerlingen met speciale onderwijsbehoeften zo thuisnabij mogelijk onderwijs bieden. Soms blijft plaatsing binnen een school voor speciaal onderwijs toch noodzakelijk, omdat deze school adequaat antwoord kan geven op de ondersteuningsvraag van een leerling waar dat niet kan binnen het SBO.

De verbrede toelating bedient leerlingen die niet perse andere problematieken hebben dan de reguliere SBO-leerling, maar die meer of intensievere mate ondersteuning nodig hebben.

Leerlingen die onder de verbrede toelating SBO vallen, behoren binnen het SWV PO LHA tot een van de volgende categorieën:

1. Leerlingen met moeilijk verstaanbaar internaliserende problematiek

Het gaat bij deze, soms teruggetrokken kinderen om aan autisme verwante problematiek of sociaal-emotionele problematiek dat zich uit in angstig of teruggetrokken gedrag. Deze leerlingen hebben baat bij en ontlenen hun veiligheid aan rust, structuur, duidelijkheid en voorspelbaarheid. Deze leerlingen raken onder de indruk van externaliserende gedragingen van andere kinderen. Zij hebben een veilige omgeving nodig.

2. Leerlingen met moeilijk verstaanbaar externaliserend gedrag

Kinderen die externaliserende gedragsproblemen hebben, maar die ontwikkelpotentie laten zien of in zich hebben om de externaliserende gedragsproblemen te leren beheersen of te verminderen, kunnen op het SBO terecht. Het zijn leerlingen die bij een goede, gedegen aanpak zodanig beïnvloedbaar zijn dat zij het groepsonderwijs op het SBO kunnen volgen.

Leerlingen die in de groep meerdere keren per dagdeel korte individuele aandacht nodig hebben of individuele aansturing, horen ook bij de doelgroep verbrede toelating. Voorwaarde is dat er meerdere momenten zijn, soms zichtbaar in korte periodes, dat

de leerling aan leren en werken toekomt, waarbij niet sprake is van permanente 1:1 ondersteuning.

3. Leerlingen vanuit de onderinstroom

In 2021 bleek dat ruim 8% van de verwijzingen naar het SBO en ruim 20% naar het SO zich afspeelt vanuit de onderinstroom (voorschoolse periode), buiten regie van het samenwerkingsverband. Dit is ongewenst, omdat indicatiestelling, zorgplicht en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor elke leerling in passend onderwijs hand in hand gaan. Derhalve moet de instroom van jonge kinderen vanuit de voor- en voegschoolse periode onder regie van het SWV gebeuren. Overigens is een project gaande om dit beter te regelen (nov 2021).

Het SBO vangt kinderen op die vanuit de kleuterperiode niet in het regulier basisonderwijs kunnen instromen. Het overgrote deel van de huidige kleuters zijn afkomstig vanuit specifieke voorschoolse voorzieningen. (denk aan een Taal/spraak setting of MKD setting). Bij deze leerlingen is in een aantal gevallen nog onduidelijk of het om een blijvende ontwikkelingsachterstand gaat. Bij deze groep jonge leerlingen kunnen zorgvragen een rol spelen. Denk aan zindelijkheid en zelfredzaamheid. Wat dit laatste betreft moeten kinderen minstens op weg zijn richting zindelijkheid, of toewerken naar het zichzelf kunnen verschonen met verbale instructie. Het SBO heeft nog geen structurele mogelijkheden in de ondersteuning om leerlingen door de dag heen steeds te verschonen.

De inschatting is dat een aantal kinderen vanuit de onderinstroom een passende plek kan worden geboden op het SBO. Op het moment dat de TAC van het SWV de aanvragen voor een toelaatbaarheidsverklaring tijdig vooraf kan beoordelen, bestaat de mogelijkheid om ook daadwerkelijk naar het SBO te verwijzen.

4. Leerlingen met forse taalontwikkelingsproblemen (TOS)

Leerlingen die een forse taal ontwikkelingsproblematiek kennen, die onvoldoende passende ondersteuning op regulier onderwijs kunnen krijgen en die niet door cluster 2 (Auris) worden opgevangen ("omdat de taalproblematiek niet voorliggend is in de ontwikkeling"), moeten op het SBO een passende onderwijsplek krijgen. Het gaat om kinderen die soms een vastgestelde taalontwikkelingsstoornis hebben (TOS) maar ook om kinderen met taalzwakte en taalachterstand, waardoor ze vaak onvoldoende tot ontwikkeling kunnen komen. Dit vraagt gespecialiseerde inzet en een adequaat aanbod binnen het SBO op gebied van het ondersteunen van taalontwikkeling, naast de voorliggende problematiek.

5. Leerlingen met minder hoge intelligentie

Het SBO kent onder meer een groep leerlingen met minder hoge intelligentie (IQ van 55 - 63). Het zijn kinderen die langzamer leren en vaak ook andere ontwikkelingsvragen hebben zoals het aanleren van zelfredzaamheid.

Deze leerlingen hebben soms de mogelijkheid zich op het SBO te ontwikkelen. Dat is het geval als een leerling uit deze categorie aan het IQ overeenkomstige leerresultaten laat zien. Dan kan deze leerling profiteren van het SBO aanbod. Daardoor hoeft de leerling niet naar een school voor zeer moeilijk lerende kinderen (zml).

Leerlingen met een IQ van 55-63 worden in het SWV verwezen naar SBO De Leilinde die deze doelgroep onderwijs en ondersteuning biedt (en niet naar SBO Het Zilverlicht).

Bij het besluiten tot een TLV SBO verbrede toelating speelt het welbevinden van de betreffende leerling altijd een rol. Hiermee wordt bedoeld: als het gaat om de leerlingen die op de reguliere basisschool nog met voldoende plezier en motivatie tot leren komen, zou dat eventueel een contra-indicatie voor verwijzing naar het SBO kunnen zijn. De basisschool moet dan wel een passend aanbod op didactisch en sociaal emotioneel leren kunnen bieden.

6. Leerlingen met meer dan gemiddelde intelligentie

Meestal gaat het bij deze categorie om leerlingen die een meer dan gemiddelde intelligentie combineren met ASS problematiek, waarbij de ASS voorliggend en belemmerend is voor een reguliere schoolplaatsing. Het is mogelijk om deze leerlingen op het SBO te plaatsen en hen een passend aanbod te bieden. Wanneer de leerling met beperkte instructie zelfstandig een hoger niveau kan oppakken, is plaatsing op het SBO mogelijk.

Wanneer het gaat om leerlingen die een hoog IQ combineren met forse externaliserende problematiek vanuit oppositioneel gedrag of hechtingsproblematiek, ontstaat er een onveilige setting voor een groot deel van de SBO doelgroep. En is het SBO voor hen niet de juiste plaats.

Grenzen van het SBO bij verbrede toelating

De doelgroep die het SBO in de verbrede toelating kan bedienen, is begrensd. De volgende categorieën leerlingen zullen, zo is afgesproken in het SWV, binnen de verbrede toelating niet op het SBO worden geplaatst:

1. Kinderen die, bij externaliserend gedrag, vanwege dat gedrag al veel schoolwisselingen hebben meegemaakt. Veel schoolwisselingen is dan gedefinieerd als drie keer een basisschool gehad of twee keer eerder een SBO.
2. Leerlingen met een bekostigingscategorie SO midden of hoog. Het gaat hier vaak om kinderen met ernstige meervoudige of lichamelijke beperkingen (EMB).
3. Kinderen met externaliserend gedrag die extreem veel aandacht nodig hebben. Extreem veel aandacht is hierbij gedefinieerd als:
 - 1 : 1 in een apart kamertje moeten zijn, of
 - 1 : 1 aandacht in een groep. Situatie waarin het kind in de groep niet momenten tot werken komt zonder individuele aandacht.
 - Waar de veiligheid van het kind zelf, van andere kinderen of personeel structureel in het geding komt, is de opvang op SBO niet (meer) mogelijk. Wij duiden dit aan als kinderen die de grenzen van het SBO overschrijden omdat de veiligheid in het geding is.
 - Kinderen waar zorg voorliggend is op onderwijs. Het gaat om kinderen die eerst intensieve behandeling of dagbehandeling nodig hebben.